

ПРАВО ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Груздов С.С.

студент,

Науковий керівник: Коломоець Т.О.

доктор юридичних наук, професор,

Запорізький національний університет

СУДОВА СИСТЕМА ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ ТА ЇЇ РЕФОРМУВАННЯ У ЗВ'ЯЗКУ ІЗ ЧЛЕНСТВОМ У ЄВРОПЕЙСЬКОМУ СОЮЗІ

Особливістю правової системи Великої Британії є те, що участь у створенні права разом з парламентом беруть також суди – Верховний суд держави та високі суди (Палата лордів, Апеляційний суд і Високий суд правосуддя). Ще одна особливість судоустрою країни полягає в тому, що він складається з 3-х судових систем – Англії й Уельсу, Шотландії, Північної Ірландії, об'єднати які покликаний недавно створений Верховний суд Сполученого Королівства, що є найвищою судовою інстанцією щодо них, тобто вершиною судоустрою останнього, й має повноваження переглядати деякі їх рішення з питань права в порядку апеляції [1].

Судову систему Англії й Уельсу становлять: а) Апеляційний суд Англії й Уельсу (EnglandandWalesCourtofAppeal), що розглядає цивільні, кримінальні й сімейні справи в порядку апеляції; б) Високий суд Англії й Уельсу (EnglandandWalesHighCourt) – цивільні, кримінальні і сімейні справи; в) Суд корони (CrownCourt) – кримінальні справи; г) Суд графства (CountyCourt) – цивільні й сімейні спори; д) мирові судді (Magistrates'Court) – розглядають цивільні, кримінальні і сімейні спори; е) трибунали (Tribunals) – заслуховують тільки цивільні спори.

Судова система Північної Ірландії аналогічна судовій системі Англії й Уельсу і має такі ж судові органи, але в їх назві зазначається, що це суди Північної Ірландії. Ще одна відмінність – Суд графства Північної Ірландії може розглядати не лише цивільні й сімейні, а й кримінальні справи.

Судова система Шотландії очолюється Вищим судом правосуддя (High Courtof Justiciary), що розглядає кримінальні справи, й Сесійним судом (Court of Session), що розглядає цивільні й сімейні спори. Головний суд шерифа (Sheriff Principal) теж розглядає сімейні й цивільні справи, Суд шерифа (Sheriff Court) – кримінальні, цивільні й сімейні справи. На нижньому щабелі – мирова юстиція (Justice of the Peace Court), що розглядає кримінальні справи, і трибунали (Tribunals), що заслуховують цивільні спори.

Будучи історично дуже консервативною, судова система Великої Британії стала об'єктом для реформування після вступу країни до Європейського Союзу [5].

Після набуття Великою Британією членства в ЄС Парламентом було прийнято Акт про Європейське Співтовариство від 17 жовтня 1972 р., в якому прямо вирішувалося питання про використання практики Суду ЄС у внутрішньому правопорядку як джерела права [4].

Головним підтвердженням перемоги вибору про європейського розвитку став Закон «Про конституційну реформу» 2005 р. [2], що набув чинності 3 квітня 2006 р.

Крім того, було створено Службу трибуналів (судів першого рівня), що об'єднала значну кількість адміністрації відособлених трибуналів, у результаті чого був сформований загальний і послідовний підхід до всіх осіб, які звертаються за судовим захистом до цих судів.

В основному вся реформа 2005 р. була спрямована на зменшення тих значних відмінностей, що мали місцеве судоустрою Англії та інших держав – членів ЄС [3].

У 1999 р. була сформована робоча група суддів вищих судів (aseniortjusticeworkingparty), яка заявила про термінову необхідність внести зміни до конституційного законодавства Великої Британії щодо ролі судової влади. У першу чергу це виражалось в необхідності створення Верховного суду Великої Британії [7].

У 2003 р., коли конституційна реформа тільки обговорювалась, у Палаті лордів лорди-судді виступали з критикою запропонованого британським урядом варіанту реформування судової системи і створення Верховного суду. Передусім було заявлено (зовсім у дусі англійського консерватизму), що немає потреби змінювати устрій, який і так працює (з приводу передачі судових повноважень від одного органу – Палати лордів до іншого – Верховного суду), тим більше, що Палата лордів як апеляційний інститут відомий усьому світу, має повагу й престиж [8].

Думка юридичної громадськості в перебігу обговорення майбутньої реформи 2005 р. теж значною мірою схилилася на користь більш чіткого відокремлення судової влади від законодавчої (в особі Палати лордів) і виконавчої (в особі Лорда-канцлера). По-перше зазначалося, що до створення Верховного суду, по суті, у Великої Британії було 2 вищих суди-Апеляційний комітет Палати лордів, який розглядав апеляції, що надходили із судів Англії, Уельсу й Північної Ірландії, і з цивільних справ, що надходили із Шотландії. До того ж функціонував Судовий комітет Таємної ради з його церковною й так званою «заморською» юрисдикцією. Ці органи не давали людям повного відчуття їх незалежності від законодавчої й виконавчої гілок влади. Особливо чіткою щодо цього питання стала суспільна думка після прийняття Закону «Про права людини» 1998 р. [6].

Таким чином, можемо констатувати, що відбувається зближення права загального і романо-германського на прикладі відмови Великої Британії від частини своїх історичних традицій у сфері судової влади з метою забезпечення кращої взаємодії національних судових органів із судами інших країн-членів ЄС і підвищення захисту прав власних громадян шляхом покращення доступу до правосуддя.

Список використаних джерел:

1. Case of Findlay v. The United Kingdom from 25.02.1997 [Електрон. ресурс]. – Режим доступу : <http://cmiskp.echr.coe.int/tkp197/view.asp?item=1&portal=hbkm&action=html&highlight=Findlay%20v%20%7C%20United%20%7C%20Kingdom&sessionid=57548415&skin=hudoc-en>.
2. Constitutional Reform Act of UK 2013 [Електрон. ресурс]. – Режим доступу : http://www.opsi.gov.uk/acts/acts2005/ukpga_20050004_en_1.
3. Elliot Catherine. English legal system sourcebook. – Edinburgh : Pearson Education Limited, 2006. – 354 p.
4. European Communities Act of United Kingdom: adopted on 17.10.1972 [Електрон. ресурс]. – Режим доступу : http://www.opsi.gov.uk/Acts/acts1972/ukpga_19720068_en_1. – Заголовок з екрана.
5. Hon Rt. Lady justice Arden dbe. Peaceful or problematic? The relationship between national supreme courts and supranational courts in Europe // The annual sir Thomas More lecture. – 2009. – 10 November. – 27 p.
6. Human Rights Act 1998 [Електрон. ресурс]. – Режим доступу : http://www.opsi.gov.uk/acts/acts1998/ukpga_19980042_en_1.
7. Smith Roger, Ruth Brander. A Supreme court for the United Kingdom. Policy paper, justice. – London : EC4V 5AQ, 2002. – 11 p.
8. The Law Lords' response to the Government's consultation paper on Constitutional reform : a Supreme Court for the United Kingdom (CP 11/03 July 2014) [Електрон. ресурс]. – Режим доступу : <http://www.parliament.uk/documents/judicial-office/judicialscr071103.pdf>.